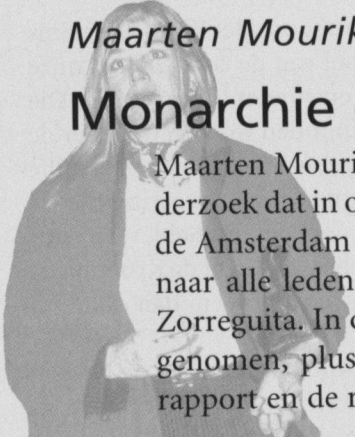

Maarten Mourik

Monarchie en Moraal

Maarten Mourik stuurde, naar aanleiding van een onderzoek dat in opdracht van hem werd uitgevoerd door de Amsterdam Civil Law Clinic, deze zomer een brief naar alle leden der Staten-Generaal over de kwestie-Zorregueta. In deze bijdrage is de betreffende brief opgenomen, plus een nawoord van de auteur over het rapport en de reacties.

Zoals uitvoerig gemeld door de geschreven pers, door t.v. en radio, (alleen NRC Handelsblad en De Telegraaf vonden het blijkbaar geen nieuws-waarde hebben), heb ik begin augustus op mijn verzoek van de Amsterdam International Law Clinic, een neutrale, onafhankelijke, wetenschappelijke instelling, een advies gekregen ten aanzien van de mogelijke internationale strafrechtelijke aansprakelijkheid van leden van de regering van Argentinië in de periode 1976-1983.

Uiteraard was het mij te doen om de aansprakelijkheid van Jorge Zorregueta, de vader van de vriendin van onze kroonprins. Hoewel het advies niet heeft beoogd antwoord te geven op vragen die de strafbaarheid van Zorregueta in concreto betreffen, maar in algemene zin de juridische voorwaarden formuleert waaronder een regeringsfunctionaris van een dictatoriale regering strafbaar kan worden geacht naar normen van het volkenrecht, laten de conclusies van de studie (zie hieronder) geen enkele twijfel omtrent de strafbaarheid van Zorregueta als gewezen lid van de regering Videla.

Ik deponeerde de volledige tekst van het advies bij de griffie van Uw Kamer. Desgewenst ben ik ook graag bereid U die tekst toe te zenden. Intussen heb ik ook aangekondigd een aanklacht tegen Zorregueta in te (laten) dienen, zodra de verloving tussen Prins Willem Alexander en mejuffrouw Maxima Zorregueta een feit zou worden.

Gevraagd naar mijn beweegredenen, laat ik daarover geen onzekerheid of misverstand bestaan:

- Het Koninklijk Huis is niet zo maar een familie en de vermoedelijke

troonopvolger al helemaal geen doorsnee persoon. Het Koninklijk Huis is sluitstuk van ons staatsbestel en symbool van de eenheid van onze natie. Als zodanig dient het onbesproken en zonder blaam te zijn. Die 'onbevlektheid' zou op grove manier geschonden worden wanneer de Kroonprins door een huwelijk zijn Huis zou liëren met een familie welker hoofd als lid van een dictatoriale, nazistische regering medeplichtig is geworden aan misdaden tegen de menselijkheid, waarvoor hij internationaal strafrechtelijk aansprakelijk is. Mocht de Kroonprins dit onverhoopt geen beletsel voor een huwelijk vinden, dan dient hij afstand te doen van de erfopvolging.

- Ik laat hierbij ook zwaar wegen dat een hoofdkenmerk van de Nederlandse cultuur sedert eeuwen eerbied voor en bevordering van het internationaal recht is. Mensenrechten zijn daarvan sinds de Tweede Wereldoorlog een essentieel onderdeel gaan uitmaken en vormen een hoofdbestanddeel van ons buitenlands beleid. Nog onlangs benoemden wij een aparte ambassadeur voor mensenrechten. Een huwelijk van onze toekomstige Koning met de dochter van een grove schender van fundamentele mensenrechten zou allerminst getuigen van respect voor die mensenrechten; en al helemaal niet voor de Argentijnse slachtoffers en hun nabestaanden. De laatste vragen vandaag de dag nog steeds: waar bleef ons kind, onze vader.
- Mij wordt wel voorgehouden dat men kinderen niet het doen en laten van hun ouders kan aanrekenen. Dat onderschrijf ik. Alleen is in het geval van Maxima de vraag gerechtvaardigd of haar opvoeding in een fascistisch gezin en op een nationalistisch georiënteerde élite-school haar wel de mentaliteit heeft bijgebracht die gepast is voor een Koningin der Nederlanden. In dit verband is het feit dat zij zich (nog) niet publiekelijk heeft gedistantieerd van het regime Videla nogal ominueus. Niet dat zo'n handeling iets zou afdoen aan de aansprakelijkheid van haar vader.

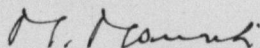
Uit het bovenstaande moge blijken dat ik gedreven word door morele verontrusting over een mogelijke bezoedeling van de reputatie van ons Koninklijk Huis en van de naam van ons volk. De vele bijvalsbetuigingen die ik tot dusverre ontving – en niet van de minsten – bevestigen mij in mijn oordeel en de juistheid van mijn actie.

In gesprekken met sommigen Uwer krijg ik veelal de dooddouner te ho-

ren: zolang er geen wetsvoorstel voorligt waarbij onze toestemming voor het huwelijk wordt gevraagd, zolang hoeven wij niet in actie te komen. Ik ben niet zo *weltfremd* om niet te weten dat politici ten aanzien van alles wat onze monarchie betreft, er verborgen agenda's op na houden. Een passieve houding in deze zaak lijkt me echter absoluut fout. *C'est pire qu'une faute, c'est une crime!* De directeur van het Rathenau Instituut noemde de Tweede Kamer onlangs een 'afwachterende macht' (NRC Handelsblad 17 aug. j.l.) en pleitte voor een 'pro-actieve opstelling'. Die opstelling zou in het onderhavige geval veel persoonlijk leed en schade aan ons Koninklijk Huis en ons staatsbestel voorkomen. Vooral voorstanders van de monarchie zouden zich moeten inspannen om de catastrofe van een huwelijk af te wenden.

Mijn medestanders en ik nodigen U derhalve uit reeds nu duidelijk te maken hoe U tegenover een eventueel huwelijk staat. Mocht het evenwel zo ver komen dat U formeel zou moeten beslissen over het al dan niet doorgaan van dat huwelijk, dan hoop ik – en zeer velen met mij – dat U het bovenstaande in Uw overwegingen zult willen betrekken.

Met de meeste hoogachting,

P.S. Deze brief gaat aan alle leden van de Staten-Generaal en krijgt ruime media-verspreiding.

Conclusies studie Amsterdam International Law Clinic

In dit onderzoek is gebleken dat de in beginsel passieve rol die een regeringsfunctionaris inneemt ten aanzien van misdrijven gepleegd in naam van die regering, niet hoeft te betekenen dat hij gevrijwaard is van elke strafrechtelijke aansprakelijkheid in het volkenrecht. Gezien de invloedrijke en verantwoordelijke positie die een lid van de regering ten opzichte van zijn burgers bekleedt zou zelfs de enkele wetenschap al aanleiding kunnen geven tot een strafrechtelijk verwijt (*criminal negligence*). Waar hij doelbewust een plan heeft beraamd en/of heeft ondersteund dat

strekt tot het begaan van een internationaal misdrijf is dit verwijt nog sterker (*conspiracy resp. complicity*).

Met betrekking tot de gronddelicten kan worden geconcludeerd dat het aannemelijk is dat alledrie de besproken vormen deel uitmaken van het volkenrechtelijk gewoonterecht aan het einde van de jaren zeventig. Het kwalificeren van een daad als oorlogsmisdrijf hangt af van de vraag of de situatie in Argentinië de kenmerken draagt van een 'intern gewapend conflict', terwijl misdrijven tegen de menselijkheid slechts kunnen worden begaan op een systematische wijze of op grote schaal. Aan het internationale misdrijf foltering zijn de minste voorwaarden verbonden; ook een foltering die geen deel uitmaakt van een systematisch plan is in beginsel strafbaar in het volkenrecht.

Jorge Zorrequieta en zijn echtgenote. Uit: *Elsevier*, 5-8-2000

Postscriptum

Met bovenstaande brief, die ik aan alle leden van de Eerste en de Tweede Kamer persoonlijk toezond, beoogde ik drieërlei:

- Allereerste wilde ik er op wijzen dat *wetenschappelijk* is vastgesteld dat de vader van Maxima zich door het lidmaatschap van de regering Videla, medeplichtig heeft gemaakt aan de grove en systematische schendingen

gen van fundamentele mensenrechten door die regering, en dat hij volgens internationaal aanvaarde normen en rechtsregels daarvoor nog steeds aansprakelijk gesteld kan worden.

- In de tweede plaats heb ik duidelijk willen maken dat een eventueel huwelijk van onze kroonprins met de dochter van iemand die misdaden tegen de menselijkheid heeft begaan, een zaak van *publieke moraal* is. Een huwelijk zou niet alleen een schandvlek zijn op het Koninklijk Huis als sluitstuk van ons staatsbestel en symbool van de eenheid van onze natie, maar zou, gezien de publieke functie van het koningschap, ons volk als geheel bezoedelen.
- In de derde plaats was mijn brief een poging om de leden van ons parlement uit hun 'zwijg-tent' te lokken. Door een pro-actieve houding in te nemen zouden ze een signaal afgeven richting regering en koningshuis, waardoor een verloving, en derhalve een huwelijk, voorkomen zou kunnen worden. Als ze wachten met het innemen van een positie tot er een wetsvoorstel van de regering voorligt waarin om goedkeuring van een huwelijk wordt gevraagd, en waarbij ongetwijfeld gehamerd zal worden op hun verantwoordelijkheid voor de negatieve constitutionele gevolgen van een afwijzing, zal het voor partijen moeilijk worden om tegen te stemmen. Met een positiebepaling nu zou die pijnlijke situatie voorkomen kunnen worden. Vooral aanhangers van de monarchie zouden zich hiervan bewust moeten zijn.

Uit de tot dusverre (medio oktober) ontvangen reacties moet helaas geconcludeerd worden dat de Tweede Kamerfracties van althans PvdA, CDA en VVD hun leden geen vrijheid hebben gegeven zich reeds nu over deze zaak uit te spreken. Van de Eerste Kamer-leden nam er één stelling tegen mijn actie, en slechts één lid liet weten tegen een huwelijk te zullen stemmen. De overige zwijgen vooralsnog. Het gezegde *gouverner, c'est prévoir* is kennelijk niet hun devies.

Advertentie

050 314 59 62

Vrouwencafé
de ningin

Oude Boteringestraat 60. Groningen

www.cafedekoningin.nl